

TURKEY RIGHTS MONITOR



Sayı 102 | 30 Mayıs-5 Haziran 2022

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 129 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

31 Mayıs: Gülen hareketiyle bağlantılı olma suçlamasıyla tutuklanan Suna Halis, lösemi hastası olduğunu ve uygun şekilde tedavi görebilmek için tahliye edilmesi gerektiğini duyurdu.

2 Haziran: Gülen hareketiyle bağlantılı olma suçlamasıyla tutuklanan felç hastası Şerife Sulukan'ın cezaevinde epilepsi nöbeti geçirdiği duyuruldu.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

30 Mayıs: Hatay'da polis, açlık grevindeki bazı mahkumlara destek amacıyla oturma eylemi yapan iki kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

30 Mayıs: Bitlis'te bir ilçe kaymakamlığı, teknik sorunları gerekçe göstererek Kürtçe dilindeki bir tiyatro oyununu iptal etti.

30 Mayıs: Kocaeli Valiliği, bir gençlik festivalini iptal etti.

31 Mayıs: Şırnak'ta polis, HDP tarafından düzenlenen bir protestoya müdahale ederek beş parti yöneticisini gözaltına aldı.

31 Mayıs: İstanbul'da polis, açlık grevindeki bazı mahkumlara destek amacıyla gösteri düzenleyen iki kişiyi gözaltına aldı.

31 Mayıs: İstanbul'da polis, bir enerji şirketini protesto eden 29 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

1 Haziran: İstanbul'da polis, 2013 yılındaki Gezi Parkı eylemlerini dokuzuncu yıldönümünde anmak için düzenlenen gösterilere müdahale ederek en az 170 kişiyi gözaltına aldı.

1 Haziran: Ankara'da polis, 2013 yılındaki Gezi Parkı eylemlerini dokuzuncu yıldönümünde anmak için düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek 46 kişiyi gözaltına aldı.

2 Haziran: Göç İzleme Derneği'ne (GÖÇİZ-DER) yönelik bir soruşturma kapsamında 22 kişi gözaltına alındı.

2 Haziran: İstanbul'da polis, mahkum yakınları tarafından düzenlenen bir protestoya müdahale ederek altı kişiyi gözaltına aldı.

3 Haziran: İstanbul'da polis, kadın sanatçılara yönelik kısıtlamaları protesto eden beş kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

5 Haziran: İstanbul'da polis, LGBT aktivistleri tarafından düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek 11 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

30 Mayıs: İstanbul'da polis, muhalefet partisi siyasetçisi Semih Tufan'ı cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla gözaltına aldı. Tufan ertesi gün çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklandı.

30 Mayıs: İstanbul'da polis, muhabir Engin Açar'ı haber takibi yaptığı sırada gözaltına aldı.

30 Mayıs: İstanbul savcılarını, insan hakları aktivisti ve eski NBA oyuncusu Enes Kanter Freedom hakkında, cumhurbaşkanının resmine basarken görüldüğü bir sosyal medya mesajı nedeniyle cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla soruşturma başlattı.

30 Mayıs: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), bir muhalefet liderinin yayınladığı bir videoyu paylaştıkları gerekçesiyle Tele1, Halk TV, KRT TV ve Flash TV kanallarına para cezaları verdi.

30 Mayıs: Bir Ardahan mahkemesi, ulusal güvenlik ve kamu düzeni gerekçesiyle haber siteleri ve online dergiler tarafından yayın yapılan beş internet sayfasına erişim engeli getirdi.

30 Mayıs: Bir İstanbul mahkemesi, Diyanet'in talebi üzerine, dini bir kitabı yasakladı.

31 Mayıs: Bir Van mahkemesi, muhabir Zelal Tunç'u, bir kamu görevlisine hakaret ettiği suçlamasıyla 8 ay 22 gün hapis cezasına mahkum ederek cezayı erteledi.

31 Mayıs: Bir mahkeme, tiyatro sanatçısı Orhan Aydın'ı, bir köşe yazısında cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla 1 yıl hapis cezasına mahkum ederek cezayı erteledi.

31 Mayıs: Diyarbakır mahkemeleri, Kürt azınlığa yönelik yayınlar yapan üç haber sitesine erişim engeli getirdi.

31 Mayıs: Bir İstanbul mahkemesi, bir mahkeme kararına yönelik eleştiriler içeren bir köşe yazısına erişim engeli getirdi.

31 Mayıs: Savcılar, gazeteci Rabia Çetin hakkında, bir sosyal medya mesajı nedeniyle soruşturma başlattı.

31 Mayıs: Bir İstanbul mahkemesi, bir haber nedeniyle hakaret suçlamasıyla yargılanan gazeteci Derya Okatan'ın beraatına hükmetti.

2 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, gazeteci Uğur Dündar'ı, bir köşe yazısında bir eski kabine üyesine hakaret ettiği suçlamasıyla 11 ay 20 gün hapis cezasına mahkum etti.

2 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla yargılanan muhalefet siyasetçisi Canan Kaftancıoğlu'nun beraatına hükmetti.

3 Haziran: Bir Denizli mahkemesi, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla bir kişiyi 11 ay 20 gün hapis cezasına mahkum etti.

3 Haziran: Diyarbakır'da polis, gazeteci Dicle Müftüoğlu'nu gözaltına aldı.

3 Haziran: Ankara savcılarını, bir Kürt aileye yönelik ırkçı saldırıya ilişkin haberleri nedeniyle gazeteci Berivan Altan'ı ifadeye çağırdı.

3 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, bir STK tarafından yayımlanan ve ülke içinde yerinden edilen Kürtler ile Kürt çoğunluklu illerde uygulanan sokağa çıkma yasaklarını konu edinen üç kitap ve bir rapor hakkında sansür kararı verdi ve söz konusu yayınların toplanmasını emretti.

3 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, ulusal havayolu şirketinin bir yöneticisiyle ilgili yolsuzluk iddiaları içeren en az üç habere erişim engeli getirdi.

3 Haziran: Bir Manisa mahkemesi, Adalet Bakanlığında bakan yardımcısı olarak görevlendirilen bir hakimin geçmişte Anayasa Mahkemesi kararlarını uygulamayı reddetmiş olmasıyla ilgili iki habere erişim engeli getirdi.

3 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, 2013 yılında üst düzey hükümet görevlilerinin adının karıştığı bir yolsuzluk soruşturmasına ilişkin en az üç köşe yazısına erişim engeli getirdi.

3 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, kıyı bölgelerini ihaleye vermekle yetkilendirilen bir hükümet kurumuna ilişkin en az üç haberin silinmesine hükmetti.

DİNİ ÖZGÜRLÜKLER

2 Haziran: ABD Dışişleri Bakanlığı, yayımladığı yıllık dini özgürlükler raporunda, Türkiye'nin 2021 yılında gayrimüslim azınlıkların haklarını kısıtlamaya devam ettiğini açıkladı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

31 Mayıs: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Uluslararası Af Örgütü Türkiye eski başkanı Taner Kılıç'ın tutukluluğunun hak ihlali teşkil ettiğine hükmetti.

2 Haziran: Göç İzleme Derneği'ne (GÖÇİZ-DER) yönelik bir soruşturma kapsamında 22 kişi gözaltına alındı.

KÜRT AZINLIK

30 Mayıs: Şırnak'ta polis, HDP il yöneticisi Ahmet Aktuğ'a fiziksel saldırıda bulundu.

31 Mayıs: Batman'da polis, aralarında HDP yöneticilerinin de bulunduğu 19 kişiyi gözaltına aldı.

31 Mayıs: Şırnak'ta polis, HDP tarafından düzenlenen bir protestoya müdahale ederek beş parti yöneticisini gözaltına aldı.

31 Mayıs: Diyarbakır mahkemeleri, Kürt azınlığa yönelik yayınlar yapan üç haber sitesine erişim engeli getirdi.

3 Haziran: Savcılar, 10 ildeki 40 HDP üyesi hakkında gözaltı kararı çıkardı.

3 Haziran: Van'da polis, aralarında HDP üye ve yöneticilerinin de bulunduğu 13 kişiyi gözaltına aldı.

3 Haziran: Bingöl'de polis, HDP il yöneticisi Saadet Fırat'ı gözaltına aldı.

3 Haziran: Diyarbakır'da polis, gazeteci Dicle Müftüoğlu'nu gözaltına aldı.

3 Haziran: Ankara savcıları, bir Kürt aileye yönelik ırkçı saldırıya ilişkin haberleri nedeniyle gazeteci Berivan Altan'ı ifadeye çağırdı.

3 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, bir STK tarafından yayımlanan ve ülke içinde yerinden edilen Kürtler ile Kürt çoğunluklu illerde uygulanan sokağa çıkma yasaklarını konu edinen üç kitap ve bir rapor hakkında sansür kararı verdi ve söz konusu yayınların toplanmasını emretti.

DİĞER AZINLIKLAR

5 Haziran: İstanbul'da polis, LGBT aktivistleri tarafından düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek 11 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

5 Haziran: Bir Afyon cezaevi, maruz kaldıkları hak ihlallerini protesto etmek için açlık grevi yapan sekiz mahkumu tek kişilik hücrelere yerleştirdi.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

31 Mayıs: Sosyal medyada geniş tepki çeken bir videoda, 70 yaşındaki zihinsel engelli bir Suriyeli mülteci kadının bir Türk'ün fiziksel saldırısına uğradığı görüldü.

1 Haziran: İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, 500.000'den fazla Suriyeli mültecinin kendi istekleriyle ülkelerine döndüğünü açıkladı. Geçmişte insan hakları grupları, Türk makamlarının göçmenleri gönüllü geri dönüş formları imzalamaya zorladığı yönündeki iddiaları gündeme getirmişti.

4 Haziran: Rize'de bir kişi, bir Afgan göçmeni silahla öldürdü. Olayın ırkçı bir saldırı olduğu iddia edildi.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

30 Mayıs: Bir hukuk firması, İstanbul polisi tarafından gözaltına alınan iki müvekkillerinin fiziksel işkenceye maruz kaldığını ve yaralandığını açıkladı.

30 Mayıs: Türkiye-Irak sınırında Türk gümrük görevlileri 23 yaşındaki engelli bir kişiye fiziksel şiddet uyguladı.

30 Mayıs: Şırnak'ta polis, HDP il yöneticisi Ahmet Aktuğ'a fiziksel saldırıda bulundu.

30 Mayıs: Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), 2021 yılında işkence konulu 984 başvuru aldığını ve bu sayının vakfın kurulduğu 1990 yılından bu yana en yüksek sayı olduğunu açıkladı.

31 Mayıs: Bir Van cezaevinde gardiyanlar, mahkumlar Mehmet Kültür ve Feyyaz Başak'a fiziksel saldırıda bulundu.

1 Haziran: İstanbul'da polis, bir anma etkinliği sırasında gözaltına alınan dört kişiye kötü muamelede bulundu.

1 Haziran: Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum (CİSST), 2021 ile 2022 yılları arasında cezaevlerinde işkence, kötü muamele ve ihmal konulu toplam 1.572 başvuru aldığını açıkladı.

2 Haziran: Eski akademisyen Muhammed Savaş Bayındır, Temmuz 2016'da darbe sonrasındaki tasfiyeler sırasında Ankara Emniyeti'nde yaşadığı gözaltı sürecinde ağır işkenceye maruz kaldığını açıkladı.